

JAMG'ARMANING MOHIYATI VA AHAMIYATI

*Baliqchi tuman 1-son texnikumi
Biznes asoslari fani o'qituvchisi
Raxmonova Nilufar Xolmirzayevna*

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada jamg'armaning iqtisodiy mohiyati, ijtimoiy vazifalari, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'рни va zamonaviy rivojlanish sharoitidagi amaliy ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Jamg'arma tushunchasi keng ma'noda ma'lum maqsad uchun to'plangan moliyaviy resurslar, tor ma'noda esa davlat, korxonalar, tashkilot yoki fuqaro tomonidan kelajak ehtiyojlarini qoplash, investitsion loyihalarni moliyalashtirish, ijtimoiy himoyani kuchaytirish va iqtisodiy xatarlarni kamaytirish uchun shakllantiriladigan pul mablag'lari majmuasi sifatida talqin etiladi. Mavzuning dolzarbligi O'zbekistonda budjet tizimi, davlat maqsadli jamg'armalari, pensiya ta'minoti, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, kambag'allikni qisqartirish va investitsion faollikni oshirish bilan bog'liq islohotlar jarayonida yanada kuchaymoqda. Jamg'armalar iqtisodiyotda resurslarni qayta taqsimlash, ustuvor yo'nalishlarni moliyalashtirish, aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, makroiqtisodiy muvozanatni saqlash va uzoq muddatli rivojlanish strategiyalarini amalga oshirishga xizmat qiladi. Maqolada O'zbekiston

Kalit so'zlar: jamg'arma, moliyaviy resurs, davlat maqsadli jamg'armasi, budjet tizimi, investitsiya, ijtimoiy himoya, pensiya ta'minoti, tadbirkorlik, moliyaviy barqarorlik, iqtisodiy rivojlanish.

СУТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ФОНДА

АННОТАЦИЯ

В данной статье научно-теоретически анализируются экономическая сущность фонда, его социальные функции, роль в обеспечении финансовой устойчивости и практическое значение в условиях современного развития. Понятие фонда в широком смысле рассматривается как финансовые ресурсы, накопленные для определённой цели, а в узком смысле - как совокупность денежных средств, формируемых государством, предприятием, организацией или гражданином для покрытия будущих потребностей, финансирования инвестиционных проектов, усиления социальной защиты и снижения экономических рисков. Актуальность темы возрастает в процессе реформ, связанных с бюджетной системой Узбекистана, государственными целевыми фондами, пенсионным обеспечением, поддержкой предпринимательства,

сокращением бедности и повышением инвестиционной активности. Фонды в экономике служат перераспределению ресурсов, финансированию приоритетных направлений, поддержке уязвимых слоёв населения, сохранению макроэкономического равновесия и реализации долгосрочных стратегий развития.

Ключевые слова: фонд, финансовый ресурс, государственный целевой фонд, бюджетная система, инвестиция, социальная защита, пенсионное обеспечение, предпринимательство, финансовая устойчивость, экономическое развитие.

ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF THE FUND

ABSTRACT

This article provides a scientific and theoretical analysis of the economic essence of a fund, its social functions, its role in ensuring financial stability, and its practical importance under contemporary development conditions. In a broad sense, a fund is interpreted as financial resources accumulated for a specific purpose; in a narrow sense, it is a set of monetary resources formed by the state, an enterprise, an organization, or a citizen to cover future needs, finance investment projects, strengthen social protection, and reduce economic risks. The relevance of the topic is increasing in Uzbekistan during reforms related to the budget system, state targeted funds, pension provision, support for entrepreneurship, poverty reduction, and growth of investment activity. Funds serve to redistribute resources in the economy, finance priority areas, support vulnerable groups of the population, maintain macroeconomic balance, and implement long-term development strategies.

Keywords: fund, financial resource, state targeted fund, budget system, investment, social protection, pension provision, entrepreneurship, financial stability, economic development.

KIRISH

Jamg'arma iqtisodiy taraqqiyot, ijtimoiy barqarorlik va moliyaviy boshqaruv tizimida alohida o'rin egallaydigan muhim institutlardan biridir. Uning mohiyati ma'lum maqsadga yo'naltirilgan moliyaviy resurslarni shakllantirish, jamlash, saqlash va samarali sarflash jarayonida namoyon bo'ladi. Har qanday jamiyatda iqtisodiy ehtiyojlar doimo mavjud bo'ladi, lekin ularni qondirish uchun zarur resurslar cheklangan. Shu sababli mablag'larni oldindan rejalashtirish, ularni maqsadli yo'nalishlarga taqsimlash va kelajakdagi ehtiyojlar uchun zaxira yaratish iqtisodiy boshqaruvning eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Jamg'arma ana shu vazifani

bajaruvchi moliyaviy mexanizm sifatida davlat, korxonalar, jamoat tashkiloti va alohida shaxslar faoliyatida keng qoʻllanadi.

Zamonaviy iqtisodiyotda jamgʻarmalar faqat pul mablagʻlarini toʻplash vositasi emas, balki strategik rivojlanish, ijtimoiy himoya, tadbirkorlikni qoʻllab-quvvatlash, investitsion faollik, innovatsion loyihalar va makroiqtisodiy barqarorlikni taʼminlovchi muhim boshqaruv mexanizmi sifatida baholanadi. Davlat maqsadli jamgʻarmalari, pensiya jamgʻarmalari, investitsiya jamgʻarmalari, sugʻurta jamgʻarmalari, xayriya jamgʻarmalari, taʼlim va ilm-fan jamgʻarmalari jamiyatda turli ehtiyojlarni moliyalashtirishga xizmat qiladi. Ularning faoliyati maqsadli, huquqiy, institutsional va nazorat mexanizmlari bilan bogʻlangan holda samarali boʻladi.

Oʻzbekistonda jamgʻarmalarning ahamiyati soʻnggi yillarda olib borilayotgan keng koʻlamli islohotlar jarayonida yanada ortdi. Budget tizimini takomillashtirish, davlat maqsadli jamgʻarmalarining daromad va xarajatlarini ochiq yuritish, pensiya taʼminotini barqarorlashtirish, tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qoʻllab-quvvatlash, kambagʻallikni qisqartirish hamda investitsion loyihalarni ragʻbatlantirish yoʻnalishlarida muhim qarorlar qabul qilindi. Oʻzbekiston Respublikasining Budget kodeksida konsolidatsiyalashgan budget tarkibiga Davlat budjeti bilan bir qatorda davlat maqsadli jamgʻarmalarining budjetlari ham kirishi belgilangan. Bu norma jamgʻarmalarni davlat moliyasining ajralmas tarkibiy qismi sifatida baholashga asos beradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida iqtisodiyotda ochiqlik, tadbirkorlikni qoʻllab-quvvatlash, ijtimoiy himoya va inson kapitaliga investitsiya kiritish yoʻnalishlari davlat siyosatining ustuvor vazifalariga aylangan. 2022-2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasida iqtisodiyotga innovatsiyalarni keng joriy etish, sanoat va ilm-fan kooperatsiyasini rivojlantirish, yoshlar va iqtidorli mutaxassislarni qoʻllab-quvvatlash kabi vazifalar belgilangan. Mazkur vazifalarni amalga oshirishda jamgʻarmalar moliyaviy tayanch vazifasini bajaradi. 2025-yilda yoshlar tadbirkorligi va startaplarni qoʻllab-quvvatlashga oid Prezident qarorlarida jamgʻarma mablagʻlari orqali kompensatsiya, qarz, subsidiya va loyihaviy moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanish nazarda tutilgani bu institutning bugungi kundagi dolzarbligini kuchaytiradi.

Mavzuning ilmiy ahamiyati jamgʻarmaning iqtisodiy mohiyati, uning resurslarni qayta taqsimlashdagi roli, ijtimoiy himoya tizimidagi vazifasi va rivojlanish strategiyalarini moliyalashtirishdagi imkoniyatlarini nazariy va amaliy jihatdan oʻrganish zarurati bilan izohlanadi. Amaliy ahamiyat jamgʻarma mablagʻlarini samarali boshqarish orqali moliyaviy intizomni kuchaytirish, aholi farovonligini oshirish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va davlat dasturlari ijrosini taʼminlash imkoniyatlari bilan bogʻliq. Maqolaning maqsadi jamgʻarmaning mohiyati va ahamiyatini kompleks yondashuv asosida tahlil qilish, uning iqtisodiy, ijtimoiy va

institutsional funksiyalarini aniqlash hamda samaradorlik omillarini ilmiy asoslashdan iborat.

METODOLOGIYA

Maqolani tayyorlashda tizimli tahlil, qiyosiy yondashuv, tarixiy-mantiqiy tahlil, institutsional yondashuv va huquqiy-me'yoriy manbalarni o'rganish usullaridan foydalanildi. Jamg'arma tushunchasi iqtisodiy kategoriya sifatida moliyaviy resurslar harakati, budjet munosabatlari, ijtimoiy himoya va investitsiya nazariyalari bilan bog'liq holda tahlil qilindi. Tizimli yondashuv jamg'armani alohida pul zaxirasi emas, balki maqsad, manba, boshqaruv, sarflash, nazorat va natijadorlikdan iborat yaxlit moliyaviy mexanizm sifatida o'rganishga imkon berdi.

Yevropa ilmiy maktabida jamg'arma va moliyaviy resurslar masalasi asosan davlat moliyasi, kapital jamg'arilishi, ijtimoiy davlat va investitsion rivojlanish nazariyalari bilan bog'liq holda o'rganilgan. J.M. Keynes jamg'arma va investitsiya o'rtasidagi munosabatni makroiqtisodiy talab, bandlik va daromad darajasi bilan bog'lagan. P. Samuelson va R. Musgrave davlat moliyasida resurslarni qayta taqsimlash, iqtisodiy barqarorlashtirish va ijtimoiy adolatni ta'minlash funksiyalarini asoslab bergan. Yevropa tajribasida pensiya, ijtimoiy sug'urta, hududiy rivojlanish va innovatsion jamg'armalar davlat siyosatining muhim instrumenti sifatida qaraladi.

MDH mamlakatlari olimlari orasida V.V. Kovalyov, A.G. Gryaznova, E.F. Jukov, L.A. Drobozina, G.B. Polyak kabi tadqiqotchilar moliya, budjet tizimi, davlat maqsadli jamg'armalari va korxonalar moliyasi masalalarini keng yoritgan. Ularning qarashlarida jamg'arma mablag'lari ijtimoiy-iqtisodiy dasturlarni moliyalashtirish, budjetdan tashqari resurslarni tartibga solish, korxonalarda aylanma va investitsion mablag'larni shakllantirish vositasi sifatida talqin etiladi. MDH tajribasida davlat maqsadli jamg'armalarining shaffofligi, hisobdorligi va maqsadlilikligi ularning samaradorligini belgilovchi asosiy mezonlar sifatida ko'rsatiladi.

O'zbekiston olimlari va mutaxassislari tomonidan jamg'arma mexanizmlari asosan davlat moliyasi, budjet tizimi, bank ishi, investitsiya siyosati, pensiya ta'minoti va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash masalalari doirasida o'rganilgan. T.S. Malikov, N.H. Haydarov, A.V. Vahobov, T.S. Jo'rayev, M. Sharifxo'jayev kabi mualliflar moliyaviy resurslarning shakllanishi, budjetdan tashqari jamg'armalar, ijtimoiy xarajatlar va iqtisodiy rivojlanishda moliyaviy institutlarning o'rnini haqida ilmiy qarashlar bildirgan. O'zbekistonda jamg'armalar faoliyatini o'rganishda Budjet kodeksi, Prezident farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi normativ hujjatlari muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOTLAR QISMI

Jamg'armaning mohiyatini aniqlash uchun avvalo uning iqtisodiy mazmunini ochish zarur. Jamg'arma - bu ma'lum ehtiyoj yoki maqsad uchun ajratilgan, to'plangan

va belgilangan tartibda foydalaniladigan moliyaviy resurslar majmuasidir. U daromadlarning bir qismini kelajakdagi xarajatlar yoki strategik vazifalar uchun saqlashga asoslanadi. Jamg'arma shakllanishi jamiyatning iqtisodiy ongida uzoq muddatli rejalashtirish, ehtiyotkorlik, barqarorlik va mas'uliyat tamoyillarining kuchayishi bilan bog'liq.

Jamg'armalarni bir necha mezonlar asosida tasniflash mumkin. Subyektiga ko'ra ular davlat, korporativ, jamoat va shaxsiy jamg'armalarga bo'linadi. Maqsadiga ko'ra ijtimoiy, investitsion, sug'urta, zaxira, xayriya, innovatsion va rivojlanish jamg'armalari ajratiladi. Moliyalashtirish manbasiga ko'ra majburiy ajratmalar, budget mablag'lari, grantlar, homiylik mablag'lari, foiz daromadlari, dividendlar va qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa tushumlar asosida shakllanadigan jamg'armalar mavjud. Boshqaruv shakliga ko'ra jamg'armalar davlat organlari, maxsus kengashlar, moliyaviy institutlar yoki mustaqil boshqaruv tuzilmalari tomonidan yuritiladi.

Davlat maqsadli jamg'armalari alohida ahamiyatga ega. Ular ijtimoiy-iqtisodiy dasturlarni moliyalashtirish, pensiya va nafaqa to'lovlarini amalga oshirish, bandlikni qo'llab-quvvatlash, yo'l, ta'lim, sog'liqni saqlash, ekologiya, tadbirkorlik va hududiy rivojlanish kabi yo'nalishlarda resurslarni maqsadli sarflashga xizmat qiladi. Budget kodeksi davlat maqsadli jamg'armalarini budget tizimi bilan bog'liq holda belgilaydi, bu esa ularning daromad va xarajatlari ustidan moliyaviy nazorat zarurligini ko'rsatadi.

Korxonalar va tashkilotlar faoliyatida jamg'arma rivojlanish, amortizatsiya, mukofotlash, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, innovatsiya va zaxira fondlari ko'rinishida namoyon bo'ladi. Bunday jamg'armalar korxonaning moliyaviy mustaqilligini kuchaytiradi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, xodimlarni rag'batlantirish, xatarlarni qoplash va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradi. Shaxsiy jamg'armalar esa fuqarolarning moliyaviy xavfsizligini ta'minlash, uy-joy, ta'lim, sog'liqni saqlash, tadbirkorlik va pensiya davri uchun mablag' jamlashida muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqotlar jamg'arma samaradorligi uchta asosiy omilga bog'liqligini ko'rsatadi: resurslarning barqaror shakllanishi, maqsadli sarflanishi va shaffof nazorat qilinishi. Mablag'lar aniq manbalarga ega bo'lmasa, jamg'arma uzoq muddatli vazifalarni bajara olmaydi. Sarflash jarayoni maqsaddan chetga chiqsa, moliyaviy intizom buziladi. Nazorat va hisobdorlik yetarli bo'lmasa, jamg'armaga nisbatan ijtimoiy ishonch pasayadi. Shu bois har qanday jamg'arma institutsional jihatdan aniq nizom, boshqaruv tartibi, hisobot tizimi va baholash mezonlariga ega bo'lishi kerak.

NATIJA VA MUHOKAMA

Tahlillar jamg'armaning iqtisodiyotdagi asosiy ahamiyati resurslarni vaqt va maqsad bo'yicha qayta taqsimlashida ekanini ko'rsatadi. Kundalik daromadlarning bir qismini kelajakdagi ehtiyojlar uchun jamlash iqtisodiyotga barqarorlik beradi. Davlat darajasida bu jarayon ijtimoiy dasturlar, infratuzilma loyihalari, tadbirkorlikni

moliyalashtirish va strategik rivojlanish maqsadlariga xizmat qiladi. Korxonada darajasida jamg'arma ishlab chiqarishni kengaytirish, texnologik yangilanish va xatarlarni boshqarish vositasiga aylanadi. Fuqarolar darajasida u moliyaviy madaniyat, iste'molni rejalashtirish va ijtimoiy himoyaning shaxsiy poydevorini shakllantiradi.

Jamg'armalarning ijtimoiy ahamiyati aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda yaqqol namoyon bo'ladi. Pensiya jamg'armalari, ijtimoiy himoya jamg'armalari va bandlikka ko'maklashish mexanizmlari fuqarolarning turmush darajasini saqlash, keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, ishsizlar va ehtiyojmand oilalarni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Bunday jamg'armalar ijtimoiy adolatni mustahkamlaydi, daromadlar tafovutini yumshatadi va jamiyatda barqarorlikni ta'minlaydi.

Mamlakatimizda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan jamg'arma mexanizmlari iqtisodiy faollikni oshirishda muhim omil bo'lib bormoqda. Kredit foizlarini qoplash, kafillik berish, startup loyihalarni moliyalashtirish, yoshlar va ayollar tadbirkorligini rag'batlantirish orqali jamg'armalar bozor iqtisodiyotining faol ishtirokchisiga aylanadi. 2025-yilda yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashga oid hujjatlarda kompensatsiya, qarz va startaplarni moliyalashtirish mexanizmlari ko'rsatilgani jamg'arma institutining amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

Muhokama jarayonida bir muhim xulosa kelib chiqadi: jamg'arma faqat mablag' to'plash bilan cheklanmasligi kerak. U aniq natija beruvchi moliyaviy instrumentga aylanishi lozim. Masalan, ijtimoiy jamg'arma aholining muayyan muammosini kamaytirishi, investitsion jamg'arma yangi ish o'rinlari va qo'shimcha qiymat yaratishi, ta'lim jamg'armasi inson kapitali sifatini oshirishi, innovatsion jamg'arma esa yangi mahsulot va texnologiyalarni joriy etishga xizmat qilishi kerak. Demak, jamg'arma samaradorligini baholashda faqat ajratilgan mablag' miqdori emas, balki erishilgan ijtimoiy-iqtisodiy natija asosiy mezon bo'lishi zarur.

Jamg'armalar faoliyatida uchraydigan muammolar ham mavjud. Ular orasida mablag'lardan foydalanishning yetarli darajada ochiq emasligi, maqsadli indikatorlarning aniq belgilanmasligi, xarajatlar samaradorligini baholashdagi sustlik va ba'zan bir-birini takrorlovchi subsidiyalar mavjudligi alohida e'tibor talab qiladi. Shu sababli zamonaviy boshqaruvda jamg'armalar faoliyatini raqamlashtirish, ochiq hisobotlarni kengaytirish, mustaqil auditni kuchaytirish, natijadorlikka asoslangan moliyalashtirish va jamoatchilik nazoratini rivojlantirish dolzarb hisoblanadi.

Natijalar asosida jamg'arma mohiyatining quyidagi ilmiy talqinini taklif etish mumkin: jamg'arma - bu iqtisodiy subyektlarning maqsadli ehtiyojlarini qondirish, kelajakdagi xatarlarni kamaytirish, ijtimoiy himoyani kuchaytirish va strategik rivojlanishni moliyalashtirish uchun shakllantiriladigan, huquqiy tartibga solinadigan va boshqaruv-nazorat mexanizmlari orqali foydalaniladigan moliyaviy resurslar

tizimidir. Bu ta'rif jamg'armani nafaqat mablag'lar majmuasi, balki iqtisodiy boshqaruvning faol instituti sifatida anglashga imkon beradi.

XULOSA

Jamg'arma jamiyatning iqtisodiy hayotida uzoq muddatli barqarorlik, ijtimoiy himoya va strategik rivojlanishni ta'minlovchi muhim moliyaviy institutdir. Uning mohiyati ma'lum maqsad uchun moliyaviy resurslarni shakllantirish, ularni saqlash, oqilona taqsimlash va belgilangan yo'nalishlarda natijador sarflash jarayonida ifodalanadi. Jamg'arma tushunchasi oddiy pul zaxirasi doirasidan kengroq mazmunga ega: u davlat moliyasi, korxonalar boshqaruvi, fuqarolarning shaxsiy moliyaviy xavfsizligi, ijtimoiy siyosat, investitsiya faoliyati va innovatsion rivojlanish bilan chambarchas bog'liqdir.

O'rganilgan nazariy manbalar va amaliy tajriba jamg'armalarning bir nechta asosiy funksiyasini ko'rsatadi. Birinchi funksiyasi - resurslarni jamlash va kelajak ehtiyojlari uchun zaxira yaratish. Ikkinchi funksiyasi - mablag'larni ustuvor yo'nalishlarga maqsadli taqsimlash. Uchinchi funksiyasi - iqtisodiy xatarlarni yumshatish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash. To'rtinchi funksiyasi - ijtimoiy himoya va adolat tamoyillarini kuchaytirish. Beshinchi funksiyasi - investitsion va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish. Ana shu funksiyalar uyg'unlashganida jamg'arma iqtisodiy taraqqiyotning real omiliga aylanadi.

O'zbekiston sharoitida jamg'armalarning ahamiyati alohida. Budget kodeksida davlat maqsadli jamg'armalari budget tizimi bilan uzviy bog'liq holda belgilangan. Prezident Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan islohotlarda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, yoshlar bandligini ta'minlash, ijtimoiy himoyani kuchaytirish, innovatsion rivojlanish va inson kapitaliga sarmoya kiritish masalalari ustuvor o'rin tutmoqda. Bu jarayonlarda jamg'armalar moliyaviy mexanizm sifatida muhim vazifani bajaradi. Xususan, kompensatsiya, subsidiya, kafillik, qarz, grant va maqsadli moliyalashtirish mexanizmlari orqali jamg'armalar iqtisodiy faollikni oshirish, aholining daromad manbalarini kengaytirish va hududlar rivojini qo'llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda.

Yevropa, MDH va O'zbekiston olimlari qarashlari jamg'arma samaradorligining asosiy sharti uning maqsadlilikligi, shaffofligi, hisobdorligi va natijadorligida ekanini tasdiqlaydi. Jamg'arma mablag'lari aniq manbalarga, huquqiy asosga, boshqaruv tartibiga va nazorat mexanizmiga ega bo'lsa, u iqtisodiyotda ijobiy ta'sir kuchiga ega bo'ladi. Aksincha, maqsadlar noaniq, hisobotlar yopiq, xarajatlar samaradorligi baholanmagan sharoitda jamg'arma o'z vazifasini to'liq bajara olmaydi. Demak, jamg'armalar faoliyatini takomillashtirishda raqamlashtirish, ochiq ma'lumotlar tizimi, jamoatchilik nazorati, mustaqil audit va natijadorlikka asoslangan boshqaruv muhim o'rin tutadi.

Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, jamg'arma davlat va jamiyat taraqqiyotining moliyaviy tayanchlaridan biridir. U iqtisodiy resurslarni tartibli harakatga keltiradi, ijtimoiy ehtiyojlarni qo'llab-quvvatlaydi, kelajakdagi xatarlarni kamaytiradi va rivojlanish loyihalariga barqaror moliyaviy asos yaratadi. O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida jamg'armalardan oqilona foydalanish davlat moliyasining samaradorligini oshirish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash, aholining ijtimoiy himoyasini kuchaytirish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bois jamg'arma institutini ilmiy asosda o'rganish, uning huquqiy-me'yoriy poydevorini takomillashtirish va amaliy boshqaruv mexanizmlarini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2021). Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi Farmoni. (2022). president.uz.
3. O'zbekiston Respublikasining Budget kodeksi. (2013, amaldagi tahrir). lex.uz.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar tadbirkorligi va startaplarni qo'llab-quvvatlashga oid PQ-60-son qarori. (2025). lex.uz.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining aholini tadbirkorlikka jalb qilish va bandlikni qo'llab-quvvatlashga oid PQ-64-son qarori. (2025). lex.uz.
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2021). Davlat maqsadli jamg'armalarining xarajatlar smetalarini tuzish va ro'yxatdan o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizom. lex.uz.
7. Malikov, T. S. (2018). Moliya. Toshkent: Iqtisod-Moliya.
8. Vahobov, A. V., & Malikov, T. S. (2012). Moliya: nazariy va amaliy masalalar. Toshkent: Iqtisod-Moliya.
9. Haydarov, N. H. (2019). Davlat moliyasi va budget tizimi. Toshkent: Iqtisodiyot.
10. Jo'rayev, T. S. (2020). Iqtisodiyot nazariyasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
11. Keynes, J. M. (2018). Bandlik, foiz va pulning umumiy nazariyasi. Moskva: Gelios.
12. Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2015). Economics. New York: McGraw-Hill Education.
13. Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (1989). Public Finance in Theory and Practice. New York: McGraw-Hill.
14. Stiglitz, J. E. (2015). Economics of the Public Sector. New York: W. W. Norton.
15. Kovalyov, V. V. (2017). Finansovyy analiz: metody i protsedury. Moskva: Prospekt.
16. Gryaznova, A. G., & Markina, E. V. (2019). Finansy. Moskva: Finansy i statistika.
17. Jukov, E. F. (2018). Dengi, kredit, banki. Moskva: YuNITI-DANA.
18. Drobozina, L. A. (2016). Finansy. Moskva: YuNITI.

-
19. Polyak, G. B. (2017). Byudzhethnaya sistema Rossii. Moskva: YuNITI-DANA.
20. World Bank. (2023). Public Finance Review: Fiscal Institutions and Development. Washington, DC: World Bank.

